

В.П.Пішак, О.В.Пішак, Т.І.Сук

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ЛАБОРАНТІВ МЕДИЧНИХ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Кафедра догляду за хворими та вищої медсестринської освіти (зав. - доц. І.А.Плеш)
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

Резюме. У статті висвітлені проблемні питання навчання лаборантів медичних, можливі шляхи подолання та перспективи покращання якісного рівня підготовки фахівців зі спеціальності „Лабораторна діагностика”.

Ключові слова: лабораторна діагностика, лаборант медичний, Болонський процес, бакалавр, магістр.

Вступ. Запорукою успішного лікування є правильно поставлений діагноз, для цього нерідко вирішальними є результати лабораторних досліджень. Лабораторна діагностика, без перебільшення, залишається ключовою в охороні здоров'я сучасної розвинутої держави, рівень розвитку якої визначає якість медичних послуг і, відповідно, якість життя і здоров'я людей, економічний та соціальний розвиток суспільства [1]. Пріоритет держави – це здоров'я народу [4] і ця проблема може бути вирішена в першу чергу за рахунок покращання підготовки кваліфікованих спеціалістів у вищих навчальних закладах медичного спрямування [6].

Основна частина. Сьогодні в Україні налічується більше 5000 клініко-діагностичних лабо-

раторій, серед них біля 20% - спеціалізовані. Найбільша кількість лабораторій є у Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Вінницькій, Полтавській областях, найменша – в Херсонській, Волинській, Чернівецькій [2], в яких налічується понад 8500 посад фахівців з вищою освітою, причому тільки 25% з них закінчили медичні ВНЗи. У 2006 році головний спеціаліст МОЗ України В.А.Деєв зазначив, що це пов'язано з небажанням випускників присвятити себе роботі в лабораторії, оскільки є великий вибір інших лікарських спеціальностей [2]. Нажаль, більшість лікарів-практиків мають обмежені, уривчасті уявлення про можливості лабораторної діагностики – складної дисципліни, що вимагає поглиблених

знань не тільки в галузі медицини, а й хімії, фізики, біології. Існуючий підхід до підготовки лікаря-лаборанта з лікаря загальної практики не забезпечує ґрунтовної професійної підготовки, у зв'язку з чим необхідно реформувати вищу медичну освіту за двома етапами: перший - бакалавр, розпочатий у 1993 році у Львівському державному медичному коледжі та Буковинському державному медичному університеті [5]; другий, котрий ще потребує вирішення, - підготовка за освітньо-кваліфікаційним рівнем „магістр”. Бакалавр – це спеціаліст, який може працювати за фахом або продовжити навчання в магістратурі, де передбачені більш глибокі фундаментальні знання студента. Такі зміни сприятимуть наближенню до вимог Болонської декларації [3], метою котрої є створення єдиного Європейського простору вищої освіти, формування якого повинно бути завершеним у 2010 році. У цьому процесі беруть участь більше 40 держав. У 2004 році Україна завершила підготовчий етап і розпочала активно впроваджувати в університетську систему освіти принципи Болонської декларації. Зокрема, у медичних ВНЗ за 1 вересня 2005 року затверджені принципово нові навчальні плани, котрі створені на засадах методології організації навчального процесу – кредитно-модульній оцінці та максимально наближені до Болонської системи, приєднання до якої – це необхідна умова входження до єдиного європейського освітнього простору.

Співробітниками Буковинського державного медичного університету розроблений перелік дисциплін, необхідний для вивчення студентами та отримання диплому за освітньо-кваліфікаційним рівнем „бакалавр” і „магістр”. Наше бачення цього питання полягає в тому, що на першій сходинці (трирічний термін навчання) майбутній фахівець повинен отримати ґрунтовні базові знання, котрі б дозволили самостійно працювати лаборантом медичним, або ж продовжити навчання ще два роки та отримати кваліфікацію лікаря-лаборанта. Після п'ятирічного терміну навчання обов'язковим є проходження інтернатури за спеціальністю. На першому курсі максимальну кількість годин необхідно виділити для вивчення наступних дисциплін: „Анатомія людини”, „Гістологія, цитологія, ембріологія”, „Біонеорганічна, фізколідна та біоорганічна хімія”, „Медична і біологічна фізика”, що пов'язано з якісно новим на сучасному етапі застосування у лабораторній практиці досягнень науки, введенням складних аналітичних методів, автоматичних систем. З другого семестру потрібно розпочати вивчення дисципліни „Клінічна лабораторна діагностика”, найважливішої ланки, що висвітлює до 80% обсягу діагностичної інформації, необхідної практикуючому лікарю для своєчасного прийняття вірного клінічного рішення і контролю за ефективністю лікування. На другому курсі слід акцентувати увагу на вивченні фундаментальних дисциплін, зокрема, таких як „Біологічна та аналітична хімія”, „Мікробіологія,

вірусологія з мікробіологічною діагностикою”, „Нормальна та патологічна фізіологія”, „Гігієна та екологія з гігієнічною експертизою”, „Імунологія”, „Пропедевтика внутрішніх і дитячих хвороб”, „Загальна хірургія”, на третьому – спеціальні дисципліни „Шкірні та венеричні хвороби”, „Основи неврології та психіатрії”, „Інфекційні хвороби”. Водночас вилучити з програми підготовки бакалаврів дисципліну „Лабораторні основи клінічного діагнозу”, яку перенести на IV-V курс магістратури з розподілом на дисципліни „Лабораторні основи клінічного діагнозу внутрішньої медицини”, „Лабораторні основи клінічного діагнозу в хірургії та педіатрії”, „Лабораторні основи клінічного діагнозу в акушерстві та гінекології”. Дивлячись у майбутнє, йдучи в ногу з часом необхідною умовою є відокремлення та обов'язкове вивчення дисциплін „Клінічної біохімії”, „Клінічної мікробіології”, „Клінічної імунології”, „Медичної генетики та генетичних досліджень”, „Теорії та методів гістохімічних досліджень”, „Гістопатології”, „Анатомічної патології”. На останньому році передбачити вивчення таких дисциплін як „Клінічна гематологія”, „Імунопатологія”, „Токсикологія”, „Прикладна гістохімія в діагностиці захворювань”, „Клінічна мікологія”, „Системна патологія”, „Клінічна паразитологія”, „Діагностика бактеріальних, грибкових та вірусних інфекцій людини”. На нашу думку, це дозволить виховати висококваліфікованого фахівця, який може бути конкурентоспроможним на європейському та світовому просторі.

Висновок

Освіту в Україні можна і необхідно зробити рентабельною і високоефективною, що є вимогою часу і реальних потреб суспільства. Однією з ланок цього процесу може бути створення програми двоступеневої підготовки фахівців зі спеціальності „Лабораторна діагностика”.

Література

1. Кузьміна Г.И. Задачи профессиональных ассоциаций лабораторной медицины за рубежом. Обор по странам ЕС // Мед. газета „Здоровье Украины”, 2006. – №4. – С. 12-13.
2. Липеліс Г. Будущее лабораторной диагностики за новыми технологиями // Мед. газета „Здоровье Украины”, 2004. – № 88. – С. 2-3.
3. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, К.М.Левківський, Ю.В.Сухарніков. – К., 2004. – 24 с.
4. Сучасний стан здоров'я народу та напрямки його покращання в Україні. Аналітично-статистичний посібник / За ред. В.М.Коваленка. – К., 2005. – 140 с.
5. Шегедин М.Б., Смачило І.С. Перспективи розвитку спеціальності „Лабораторна діагностика” // Клінічна фармація. – 2002. – Т.6, №1. – С. 20-22.
6. Шляхи оптимізації підготовки медичних лаборантів у вищих навчальних закладах України / Т.І.Сук, О.Й.Хомко, І.Р.Пержул, П.М.Молдован // Медична освіта. – 2006. – №3. – С. 82-83.

**ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ ЛАБОРАНТОВ МЕДИЦИНСКИХ
В УКРАИНЕ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ**

В.П.Пишак, О.В.Пишак, Т.И.Сук

Резюме. В статье освещены проблемные вопросы обучения лаборантов медицинских, возможные пути преодоления и перспективы улучшения качественного уровня подготовки специалистов из специальности „Лабораторная диагностика“.

Ключевые слова: лабораторная диагностика, лаборант медицинский, Болонский процесс, бакалавр, магистр.

**PROBLEMS OF TRAINING MEDICAL LABORATORIANS
IN UKRAINE AND WAYS OF THEIR OVERCOMING**

V.P.Pishak, O.V.Pishak, T.I.Suk

Abstract. The paper takes up problematic issues of teaching medical laboratorians, possible ways of overcoming and prospect of improving the qualitative level of training specialists in the speciality - „Laboratory Diagnostics“.

Key words: laboratory diagnostics, medical laboratorian, Bologna process, bachelor, master.